

Onderwerp Evaluatie Perspectiefjaar	Zaaknummer 3357432	Uw kenmerk	Datum 10 maart 2022
---	------------------------------	-------------------	-------------------------------

Geachte raadsleden,

Middels deze brief informeren wij u over de evaluatie van de zeer succesvolle pilot Perspectiefjaar. De pilot is eind 2021 afgesloten maar de opgedane ervaringen hebben, door inzet van life-coaches, geleid tot een mooie integrale aanpak. Daarom wordt deze aanpak voortgezet en structureel geïmplementeerd in de werkwijze. Tevens is de functie van life-coach structureel gemaakt. Uw raad heeft in het najaar van 2018 budget beschikbaar gesteld voor uitvoering van de pilot Perspectiefjaar. De afgelopen drie jaar is intensief gewerkt met zeer kwetsbare jongeren in de leeftijd van 23 tot 27 jaar met uiteenlopende complexe problemen. Jongeren die tussen wal en schip vallen omdat ze het op eigen kracht niet redden om op een goede plek in de maatschappij terecht te komen. De problemen spelen op meerdere leefgebieden en dat vraagt een integrale aanpak. Om uitvoering te geven aan de pilot zijn life-coaches ingezet. Door middel van de pilot hebben we geleerd welke aanpak werkt en welke niet. Inmiddels heeft ter afsluiting een interview met de life-coaches plaatsgevonden. Dit interview, de ervaringen van de afgelopen 3 jaar en casuïstiek zijn verwerkt in een uitgebreide brochure. Deze is als bijlage aan de brief toegevoegd.

Aanleiding

Aanleiding voor de pilot was de Factsheet Jongeren (Jongeren van 16-27 op weg naar zelfstandigheid, www.16-27.nl) en de Jongvolwassentop in 2017. Vanuit de Twentse Belofte is tijdens de bestuurlijke conferentie in oktober 2018 gereflecteerd op de situatie van jongeren die geen startkwalificatie hebben en geen onderwijs meer volgen. Tijdens deze bijeenkomst hebben de Twentse bestuurders het besluit genomen om per gemeente een plan van aanpak te maken voor de begeleiding en ondersteuning van de doelgroep 16 tot 27 jaar. In Hengelo is daartoe het plan van aanpak 'Alle jongeren binnenboord', opgesteld en vastgesteld door het college in april 2019. In 2019 is ook het Interdepartementaal beleidsonderzoek over jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt (IBO) uitgevoerd. De belangrijkste aanbevelingen zijn; zorg voor goede begeleiding en coaching aan kwetsbare jongeren tot 27 jaar met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, stimuleer maatwerk en zorg voor een integrale aanpak. Jongeren tot 23 jaar worden begeleid, ondersteund en gemonitord door het RMC (Regionale Meld- en coördinatiefunctie). Voor de doelgroep van 23-27 jaar is de pilot Perspectiefjaar en life-coaching ingezet.

De opbrengst

Gedurende de pilot periode is 1 fte life-coach ingezet om samen met de jongeren te onderzoeken wat nodig is in hun leven om weer verder te kunnen. De eerste anderhalf jaar is dit ingevuld door 1 medewerker life-coach, daarna is de formatie verdeeld over 3 medewerkers life-coach. Problemen waar deze doelgroep tegenaan loopt spelen op meerdere levensdomeinen zoals voortijdig en zonder diploma de school verlaten, geen inkomen, schulden, verslaving, geen stabiel netwerk, gezondheidsproblemen, huisvestingsproblemen etc. Door de hoeveelheid aan hulpverleningstrajecten zijn veel jongeren het geloof en vertrouwen in de hulpverlening kwijt

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

geraakt. Dat betekent dat de life-coach eerst moet werken aan vertrouwen voordat er een traject kan worden ingezet. Een kleine case-load zorgt dat er meer tijd is voor de jongere om vertrouwen te winnen en een plan op maat te maken. Tevens is het belangrijk dat de jongere daar zelf actief bij betrokken wordt en het doel aangeeft dat hij wil bereiken. Er worden afspraken gemaakt en acties uitgezet waarmee de jongere zelf aan de slag gaat. De life-coach is ondersteunend en de regie wordt zoveel mogelijk bij de jongere zelf gelegd. De succesfactor van de aanpak is dat er meer tijd, geduld en aandacht is voor de jongeren dan gemiddeld. Er is veel geïnvesteerd om tot een integrale aanpak te komen. Hierbij wordt gekeken naar alle leefgebieden. Dit betekent dat binnen de gemeente verschillende afdelingen nauw samenwerken, zoals Werk & Inkomen, RMC, Budget Alert, Kickstart en WMO. Maar er is ook goede samenwerking ontstaan met partners buiten de gemeente, bijvoorbeeld re-integratiebureaus, zorginstellingen, onderwijs en werkgevers. Een ander sterk punt is dat de life-coach nog een poosje op de achtergrond in beeld blijft als het traject is afgesloten. De pilot heeft veel kennis en ervaring opgeleverd over deze doelgroep. Ondertussen is er een (integrale) aanpak en werkwijze ontstaan die in lijn is met de aanbevelingen uit het IBO rapport.

Halverwege de pilot brak de Corona pandemie uit. Dit heeft zeker effect gehad op de pilot. De groepsactiviteiten en –bijeenkomsten werden gestopt. Het werd moeilijk om met bepaalde jongeren in contact te komen of te blijven. De life-coaches hebben veel tijd en energie gestoken om te zoeken naar mogelijkheden om het contact met de jongeren in stand te houden of in contact te komen met jongeren. Gedurende de pilot periode zijn er 57 jongeren in traject genomen door de life-coaches. In de brochure die als bijlage met deze brief is meegestuurd, wordt dieper ingegaan op de cijfers en de gemaakte kosten.

Ten slotte

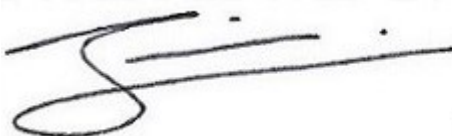
De aanpak en werkwijze van de life-coaches is succesvol. Met name door de verbinding en samenwerking met de andere domeinen (Werk en Inkomen, RMC, Wmo, Kickstart, Budget Alert etc) en externe partners. De jongeren zijn eerder en langer in beeld, waardoor erger wordt voorkomen. De korte lijntjes tussen de professionals hebben het voordeel dat er snel geschakeld kan worden als er problemen zijn. De pilot is afgesloten maar de werkwijze en ontwikkelde aanpak blijft gehandhaafd. De functie van life-coaching is ingepast in de bestaande formatie binnen de financiële kaders van de begroting. De aanpak en werkwijze wordt uitgebreid naar andere professionals binnen het sociaal domein.

Vanuit verschillende ministeries (OCW en SZW) is er veel aandacht voor deze doelgroep, maar worden gemeenten ondanks de lobby die is gevoerd (nog) niet gecompenseerd met budgetten om deze kwetsbare doelgroep extra te ondersteunen.

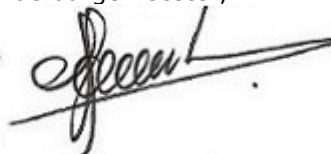
Bijlage: Brochure Perspectiefjaar.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Hengelo,
de secretaris,

de burgemeester,

De heer J. Eshuis

De heer S.W.J.G Schelberg

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres

Burgemeester van der
Dussenplein 1

E-mailadres

gemeente@hengelo.nl

Telefoonnummer

14-074

‘Wat kan ik voor je doen?’

Pilot Perspectiefjaar 23+

Sinds november 2018 zijn er life-coaches actief in Hengelo, die kwetsbare jongvolwassenen begeleiden. Samen hebben ze gekeken wat de jongere nodig heeft om weer vooruit te komen. Uiteraard met hulp van andere instanties en partners. Deze life-coaches zijn aangesteld vanuit de pilot ‘Perspectiefjaar 23+’.

In deze speciale uitgave leest u de ervaringen en leerpunten van deze pilot.

www.hengelo.nl

Gemeente
Hengelo

Pilot Perspectiefjaar 23+

Voorwoord

Ook in Hengelo staan er nog steeds (te) veel jongvolwassenen zonder startkwalificatie aan de kant. De groep is divers, net als de problemen die zij hebben. Schulden, geen afgeronde opleiding, psychische problemen, verslaving en geen of slechte huisvesting maken dat ze zich ongehoord en vaak onbegrepen voelen. Te vaak blijven deze jongvolwassenen ook in hun latere leven aan de zijlijn staan. Wat is er nodig om ze wél perspectief te kunnen bieden op een duurzame plek op de arbeidsmarkt? Die vraag staat centraal in onze pilot 'Het Perspectiefjaar'.

Driejarige pilot Perspectiefjaar 23+

In 2017 besloot de gemeenteraad in Hengelo geld beschikbaar te stellen, om te kijken of en op welke wijze we deze kwetsbare groep kunnen ondersteunen. Aan de hand van een driejarige pilot zijn we gaan onderzoeken wat er nodig is om deze groep jongvolwassenen perspectief te kunnen bieden op een duurzame plek op de arbeidsmarkt.

Inmiddels hebben we deze pilot 'Het Perspectiefjaar' afgerond, waarin life-coaches een groep jongvolwassenen van 23 tot 27 jaar begeleid hebben mét bijbehorend budget om maatwerk te kunnen bieden. In deze speciale uitgave leest u onze eerste bevindingen en ervaringen en geven we een overzicht van de resultaten. Bovendien leest u een aantal persoonlijke verhalen van 'onze' jongvolwassenen, om u een beeld te kunnen geven van hun leven, uitdagingen en de begeleiding door de life-coaches.

Landelijk kader en ontwikkelingen

Hengelo staat hierin natuurlijk niet alleen. Landelijk is er veel aandacht voor deze groep. Aanleiding voor de Hengelose pilot was de *Factsheet Jongeren* (Jongeren van 16-27 op weg naar zelfstandigheid, www.16-27.nl) en de *Jongvolwassentop* in 2017.

En in 2019 is het *Interdepartementaal beleidsonderzoek over jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt* (IBO) uitgevoerd. De belangrijkste aanbevelingen uit het IBO zijn:

1. Zorg voor een integrale wettelijke verantwoordelijkheid bij één partij, namelijk de gemeenten en neem spiegelbepalingen in aanverwante wetgeving op.
2. Zorg voor een goede monitorings- en signaleringsfunctie en breidt de functie van Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC) uit tot een bredere monitorings- en makelaarsrol voor alle jongeren tussen de 16 en 27 jaar met een risico op afstand tot de arbeidsmarkt.
3. Zorg voor een goede begeleiding en coaching. Aan jongeren met een risico op afstand tot de arbeidsmarkt wordt zo nodig life-coaching aangeboden. De life-coach is laagdrempelig en gericht op een brede aanpak van de problemen van de jongere.
4. Stimuleer maatwerk.

De begeleiding vraagt veel, maar levert nog meer op

Heldere aanbevelingen waarvan ik kan concluderen dat we dat eigenlijk allemaal al doen in Hengelo. En ook op Twentse schaal is onze werkwijze in lijn met deze aanbevelingen. We zien dat het werkt, en onderschrijven dan ook de kabinetsreactie waarin wordt gezegd dat er op al deze vlakken een agenda voor de toekomst nodig is. Ik verwacht dat nieuw Rijksbeleid ons gaat helpen de regierol als gemeenten goed in te vullen. De kanttekening die ik daarbij moet maken, is dat er niet onderschat moet worden hoeveel tijd, inspanning en dus middelen het kost daadwerkelijk integraal te werken en maatwerk te leveren. Die middelen moeten gevonden en ingezet worden. Want de begeleiding van deze kwetsbare jongvolwassenen vraagt veel. Maar belangrijker: het levert nog meer op!

Ten eerste hebben we in de nabije toekomst iedereen die kan werken ook daadwerkelijk nodig op de arbeidsmarkt.

Ten tweede zijn we het deze jongvolwassenen verplicht om ze een serieuze kans te geven hun leven op de rit te krijgen en op die manier zo volwaardig mogelijk bij te kunnen dragen aan de maatschappij.

Trots

Ik ben trots op de onorthodoxe manier waarop de gemeente Hengelo aan de slag is gegaan met een groep die, zoals uit het rapport bleek, vaak wordt vergeten. We zijn aan de pilot begonnen en hebben veel geleerd. Dat alles laten we u graag zien in deze uitgave. Persoonlijk werd ik geraakt door de verhalen en achtergronden. Ik wens u veel plezier bij het lezen en hoop dat u net al ik geïnspireerd en gemotiveerd raakt om serieus werk te maken van een toekomstbestendige en structurele ondersteuning voor al onze jongeren!

Mariska ten Heuw
Wethouder Werk en Inkomen
gemeente Hengelo

I. Waarom, wat en hoe?

Waarom?

Wat is het doel, wat willen we bereiken?

Kwetsbare jongvolwassenen tussen de 23 en 27 jaar vinden met goede begeleiding een betekenisvolle plek op de arbeidsmarkt / in de maatschappij.

Het gaat om jongvolwassenen die aan de kant staan doordat ze school hebben verlaten zonder diploma of startkwalificatie voor de arbeidsmarkt. Met goede ondersteuning willen gemeente en partners helpen voorkomen dat deze jongvolwassenen in hun latere leven blijvend buitenspel komen te staan.

Waarom?

Wat?

Wat?

Wat doen we om de jongere goed te kunnen begeleiden?

Inzet life-coach én maatwerkoplossingen

Gedurende drie jaar zijn er life-coaches in Hengelo aan het werk geweest. Deze kijkt samen met de jongvolwassenen naar wat nodig is om weer vooruit te kunnen. En dat is maatwerk en gaat over alle leefgebieden: voor de één zal een leer-werktraject een oplossing kunnen bieden. En voor een ander is het van belang dat er eerst gekeken wordt naar goede huisvesting en bijvoorbeeld ondersteuning om uit de schulden te komen. Hiervoor is in totaal 150.000 euro beschikbaar per jaar.

Samenwerking

De gemeente werkt in deze pilot samen met het ROC van Twente, het Leerwerkloket Twente, de Provincie Overijssel, re-integratie bureau's en en maatschappelijk betrokken ondernemers.

Deze 3-jarige pilot van de gemeente Hengelo is een uitwerking van het zogenoemde Perspectiefjaar, dat de MBO Raad en NRTO in 2017 hebben gelanceerd.

Hoe?

Hoe?

Aanpak en werkwijze van de lifecoach

1. 'Er zijn'

Ook buiten kantooruren en ook als het goed met de jongvolwassene lijkt te gaan. En één vast aanspreekpunt.

2. Zorgen voor een goede thuissituatie en financiering van de randvoorwaarden

Tijdens het traject zetten de life-coaches maximaal in op het verkrijgen van een goede thuissituatie.

3. Zorg op maat

Onderzoek (persoonlijkheidsonderzoek en capaciteitsonderzoek) om goed in kaart te brengen wat er aan de hand is en speelt bij de jongvolwassene. Op basis van de uitkomsten wordt passende hulp ingezet

4. Stimuleren van een gezond en sociaal leefpatroon

Hiervoor zijn in Hengelo diverse groepsactiviteiten opgezet, waaronder groepsfitness, Life and Cooking en Kansrijker met Sport.

5. Scholing en arbeidsmarkt

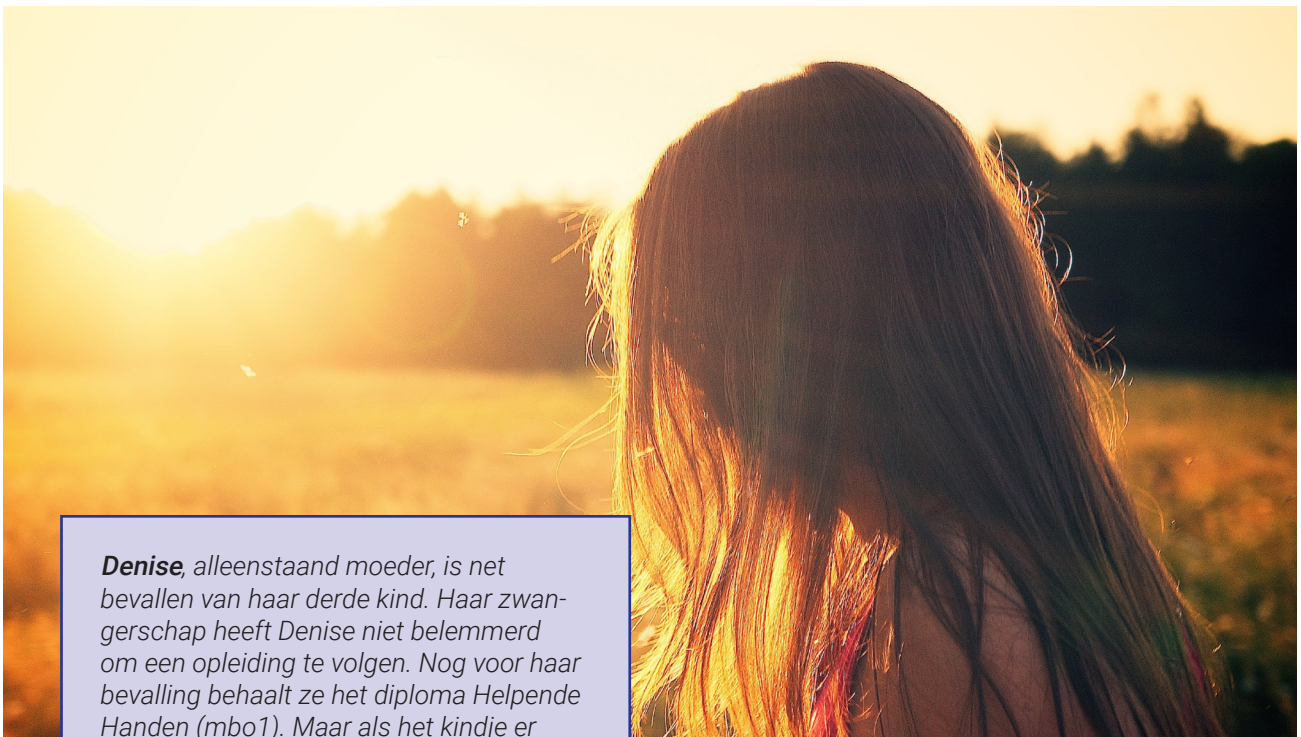
Afhankelijk van het niveau van de jongvolwassene en interesse kunnen er diverse cursussen en werktrajecten op maat worden aangeboden.

Op pagina 6 leest u een meer uitgebreide toelichting op bovenstaande aanpak

II. Wat levert het ons op?

Begeleiding van deze groep kwetsbare jongvolwassenen is intensief. En eerlijk is eerlijk: succes is niet gegarandeerd. Waarom is het dan toch zo belangrijk dat we hier als gemeente op investeren? Dit hebben we voorgelegd aan onderzoeker Selle van der Woude. Selle is gespecialiseerd in de arbeidsdeelname van jonge mensen in een kwetsbare positie. Hij is een van de auteurs van het onderzoeksrapport 'Perspectief 23-plus, onderzoek naar de kansen voor 23-plussers'.

Denise, alleenstaand moeder, is net bevallen van haar derde kind. Haar zwangerschap heeft Denise niet belemmerd om een opleiding te volgen. Nog voor haar bevalling behaalt ze het diploma Helpende Handen (mbo1). Maar als het kindje er eenmaal is, geeft Denise aan dat het haar niet langer meer lukt om werk te combineren met de zorg voor haar kinderen. Wat meespeelt is dat ze moet herstellen van de laatste bevalling. Haar huisarts vermoedt dat er sprake is van slijtage. Ze heeft een verwijzing voor de fysiotherapeut gekregen. Helaas kan Denise ook niet op haar eigen moeder terugvallen, die is in 2019 overleden. Wanneer life-coach Saskia met haar praat over haar toekomstplannen, geeft ze aan zich volledig te willen concentreren op de zorg voor haar kinderen, totdat ook de jongste naar de basisschool gaat. Saskia vraagt Denise hier thuis nog eens rustig over na te denken, en stelt voor er op een later moment opnieuw over in gesprek te gaan.
Lees verderop hoe het nu met Denise gaat.

'Zoals Denise zijn er nog veel meer jongvolwassenen zonder werk of opleiding. Onderzoek naar de situatie van de 23 tot 27-jarigen in Nederland heeft uitgewezen dat het in totaal om circa 140.000 personen gaat. De problematiek is heel divers. Soms gaat het om jongvolwassenen die eerder ongelukkige keuzes gemaakt hebben. Zij hebben bijvoorbeeld hun opleiding afgebroken om direct te gaan werken of hebben een opleiding gekozen met weinig tot geen perspectief op betaald werk. Voor hen is een klein duwtje in de rug veelal voldoende.

Onder de 23-plussers zonder werk of opleiding bevinden zich echter ook veel jongvolwassenen met zware en meer complexe problematiek. Het gaat om jongvolwassenen die vaak meerdere opleidingen afgebroken hebben en soms al lang uit het onderwijs zijn. Problemen met schulden, gezondheid, woonsituatie of relaties verhinderen dat zij een opleidings- of werkplek kunnen vinden of kunnen behouden. Zij missen vaak het zelfvertrouwen en het netwerk om hier op eigen kracht uit te komen. Daarbij bevinden zij zich in een

uiterst kwetsbare fase van hun leven, waarin zij zich niet alleen moeten vestigen op de arbeidsmarkt, maar vaak ook al de verantwoordelijkheden van een volwassen leven dragen zoals de zorg voor kinderen en het moeten betalen van huur. Ook vanuit de professionele hoek krijgen ze vaak niet de ondersteuning die ze nodig hebben om echt verder te komen, zo maken de verhalen van deze jongvolwassenen pijnlijk duidelijk. In veel opzichten bevinden deze 23-plussers zich tussen de wal en het schip van onderwijs, werk en inkomen en maatschappelijke voorzieningen. Bij een groot deel van deze jongvolwassenen is hun situatie tamelijk uitzichtloos. Langdurige inactiviteit dreigt.

Positief effect van werk

Langdurige inactiviteit heeft een grote negatieve impact op het welbevinden van mensen en is daarom eerst en vooral voor deze jongvolwassenen zelf zeer onwenselijk. Het is dan ook van groot belang dat we deze jongvolwassenen helpen om alsnog hun plek te verwerven op de arbeidsmarkt. Naast inkomen biedt werk onder meer sociale contacten, dagstructuur en zingeving.

Werk heeft een positief effect op het zelfbeeld en het zelfvertrouwen en biedt contacten, ervaringen en energie die ook in andere levensdomeinen van pas kunnen komen. Ook de mensen om deze jongvolwassenen heen (hun ouders of eventueel hun kinderen) profiteren hiervan. Deze jongvolwassenen weer perspectief bieden is ook vanuit maatschappelijk perspectief van groot belang. Wanneer zij niet meedoen

is dat een verkwisting van talent. Ook kan het hoge kosten voor de maatschappij met zich meebrengen: het gevaar dreigt dat deze 23-plussers hun leven lang een beroep op een uitkering zullen doen, alsmede op diverse zorgvoorzieningen (denk aan de kosten van bijvoorbeeld maatschappelijk werk, schuldhulpverlening of daklozenopvang).

Verder wijzen verschillende betrokken op het risico dat deze jongeren op afstand van de samenleving komen te staan met alle gevolgen van dien (zorgen om bijvoorbeeld criminaliteit of radicalisering).

Een realistische, kansrijke tussenstap

Redenen te over om alles op alles te zetten om deze jongvolwassenen weer perspectief te bieden. De rechtstreekse stap naar werk is echter moeilijk en er is een realistische, kansrijke tussenstap nodig. Die tussenstap is het Perspectiefjaar, zoals dat in navolging van het onderzoek geïntroduceerd is en door verschillende partijen, ook in deze regio, omarmd is. De formule van het Perspectiefjaar brengt verschillende elementen bijeen die in het onderzoek als belangrijk voor de doelgroep naar voren zijn gekomen, zoals de behoefte aan inkomen, de noodzaak van een andere benadering en begeleiding van de jongvolwassenen, de behoefte aan combinaties van leren en werken, de vraag naar ruimere en beter toegankelijke opleidingsmogelijkheden en de noodzaak om deze punten in een gezamenlijke, regionale aanpak te realiseren.

Selle van der Woude

“Wanneer zij niet meedoen is dat een verkwisting van talent.”

Aanpak en werkwijze

Samen met de jongvolwassenen stelt de life-coach een trajectplan op, waarin de begin en gewenste eindsituatie per leefgebied wordt opgenomen. De life-coach legt verbindingen en contacten met diverse instanties, afhankelijk van de vraag. De aanpak is dus gericht op de persoonlijke omstandigheden van de jongvolwassene. De life-coaches werken daarbij veel samen met externe partners. Een organisatie die ruime aandacht besteedt aan de algemene werkgeschiktheid, werkhouding en praktische vaardigheden.

1. Er zijn

- Ook buiten kantooruren en één vast aanspreekpunt. Dat kan de life-coach zijn, maar ook bijvoorbeeld de job-coach of trajectbegeleider.
- In die gevallen is de life-coach altijd aanwezig en volgt de jongvolwassenen, ook als het goed lijkt te gaan.
- persoonlijk contact werd in de coronatijd lastig. Whats-app, telefonisch contact en video-bellen bleken goede alternatieven. Vooral omdat het aansluit bij de manier waarop jongeren gewend zijn om te communiceren. Dit is een mooie aanvulling op persoonlijk contact.

2. Zorgen voor een goede thuissituatie en financiering van de randvoorwaarden

- Financiën op orde: In Hengelo maken we gebruik van Kickstart, Wijkkracht, Budgetalert
- Verhuizen: bijvoorbeeld weg uit drugspanden
- Hulp, om uit de 'foute cirkel' te komen

3. Zorg op maat

- Onderzoek (persoonlijkheidsonderzoek en capaciteitsonderzoek) om goed in kaart te brengen wat er aan de hand is en speelt bij de jongvolwassene
- Op basis van de uitkomsten wordt passende hulp ingezet. Bijvoorbeeld via de huisarts, gemeentelijke afdelingen (jeugd en Wmo) of instellingen als Mediant, Tactus etc.

4. Stimuleren van een gezond en sociaal leefpatroon:

Hiervoor zijn in Hengelo diverse groepsactiviteiten opgezet:

- Fitness: een groep van ca 6 jongvolwassenen vertrekt vanuit De Opstap 2.0 samen met begeleider naar de sportschool waar een instructeur de jongvolwassenen gedurende het uur persoonlijk begeleidt. Na een uur gaat de groep gezamenlijk weer terug.
- Life and Cooking: onder begeleiding van een professionele kok staat een groep wekelijks te koken in de keuken van een echt restaurant. De jongvolwassenen leren zo op een eenvoudige wijze een gezonde, goedkope en lekkere maaltijd te maken. Dat doen ze samen. Samen is goedkoper, kan leuker zijn en bevordert het sociale contact. Tussen de voorbereidingen door en tijdens de maaltijd is er bovendien ruimte om aandacht te besteden aan andere thema's, zoals budgettering, sociale vaardigheden en persoonlijke hygiëne. Daarnaast is er gedurende het drie uur durende programma veel ruimte voor individuele begeleiding. De interactie tussen de deelnemers tijdens de maaltijd is uiterst boeiend en leerzaam. Ze informeren, motiveren én corrigeren elkaar zo nu en dan.
- Kansrijker met Sport (nu: Scoren met gezondheid): is een project van het ROC van Twente in samenwerking met FC Twente en is bedoeld voor jong volwassenen tussen de 16 en 30 jaar en beslaat drie dagdelen per week gedurende 17 weken. Twee dagdelen wordt er gesport en een dagdeel wordt gewerkt aan diverse thema's, zoals gezondheid, scholing en werk.

Door corona konden de groepsactiviteiten helaas een tijdlang niet doorgaan.

5. Scholing en arbeidsmarkt

- Afhankelijk van het niveau van de jongvolwassenen en interesse kunnen er diverse cursussen op maat worden aangeboden. Veel deelnemers beginnen met de cursus 'Werk in Zicht'. Dat zijn acht bijeenkomsten van twee uur per week, waarin de volgende vragen centraal staan: "Wat kan ik?", "Wat wil ik?" en "Wat ik wil, kan dat ook?". Na acht weken ligt er een uitgebreid profiel op basis waarvan we een trajectplan opstellen. Aanvullend kunnen ook andere cursussen worden aangeboden, zoals heftruck, VCA, en sociale vaardigheden, lessen, etc.
- Opstap 2.0: /Jobsupport: Opstap 2.0 richt zich op arbeidsmatige dagbesteding, re-integratie activiteiten en jobcoaching. Er wordt ruime aandacht besteed aan de algemene werkgeschiktheid, werkhouding en praktische vaardigheden. In een kleine setting wordt de jongere getraind op sociale - en werknemersvaardigheden. Daarna wordt een vervolgtraject bij een werkgever of een andere instantie aangeboden.
- Entreemakers: Het project EntreeMakers is een samenwerking tussen De Slinger, bedrijven en de gemeente Hengelo (RMC en Perspectiefjaar). De EntreeMakers zet zich specifiek in voor jongeren en jongvolwassenen. Doel is een netwerk van maatschappelijk betrokken bedrijven op te bouwen, waar jongeren een kans krijgen.

De gemeente zorgt voor het nodige voorwerk: cursussen, trainingen, onderzoeken en aandacht voor de privésituatie. Onder begeleiding van een jobcoach (zowel intern als extern) kunnen deze jongvolwassenen dan ervaring op doen bij de aangesloten bedrijven. 'De Slinger / EntreeMakers hebben al een netwerk van maatschappelijk betrokken bedrijven. Zo nodig gaan zij specifiek op zoek naar een bedrijf in een bepaalde branche als daar behoefte aan is. De EntreeMakers stellen zich tot doel ca. 10 á 15 jongeren zonder startkwalificatie in een jaar tijd aan een plek te helpen. Het project heeft een geconcentreerde, concrete aanpak met de directe medewerking van bedrijven voor ogen. Bovendien weten de aangesloten bedrijven wat ze kunnen verwachten van de jongvolwassenen (en ook; wat niet!). Bovendien hebben de aangesloten bedrijven een positieve grondhouding: Ze geven niet 1,2,3 op en geloven in tweede kansen.

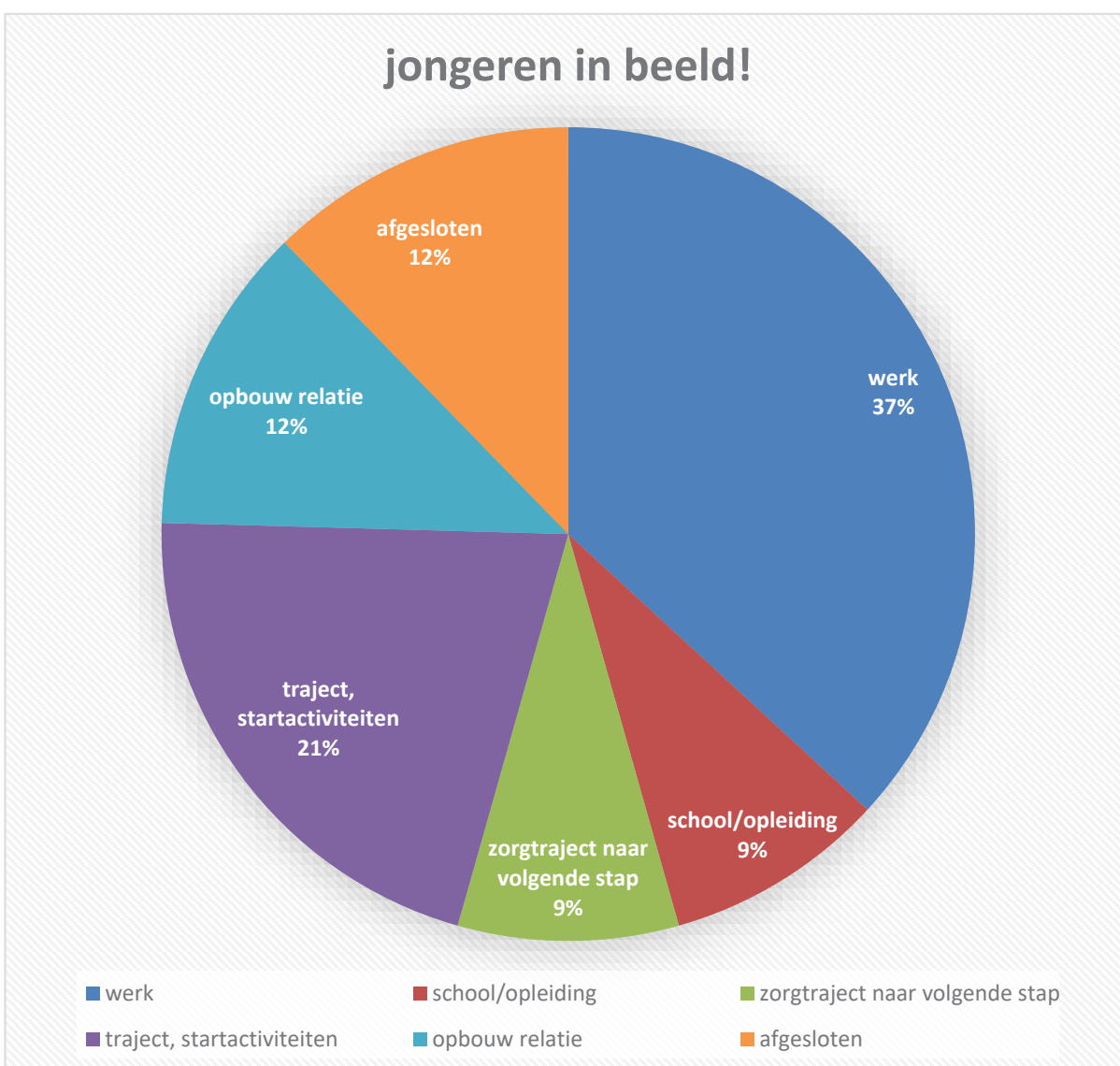
- SWB / Post NL: Op deze afdeling hebben redelijk wat jongvolwassenen inmiddels werkervaring opgedaan en heeft het werken op deze afdeling ze geholpen in het vinden van een dagritme. Onder begeleiding worden pakketten gesorteerd en klaar gemaakt voor bezorging.
- Loonkostensubsidie en andere reguliere ondersteuningsmaatregelen vanuit de participatiewet.

III. Het perspectiefjaar in cijfers

Overzicht Life coach jongeren perspectiefjaar

57 jongeren

Werk	21
School	5
Traject (richting werk)	12
Opbouw relatie (in contact komen, vertrouwensband opbouwen)	7
Zorgtraject, (dag structuur, vanuit veilige basis naar volgende stap)	5
Einde i.v.m. verhuizen, leeftijd, overlijden, of wil geen hulp	7

Trajectkosten:

2019 € 32.000
2020 € 59.500*
2021 € 34.000

* De kosten zijn in 2020 hoger, omdat de groepsactiviteiten uit 2019 (Life and Cooking en sport) in 2020 zijn gefactureerd.

IV. Succesfactoren en leerpunten

Life-coach Rob Rekers heeft het Perspectiefjaar in Hengelo opgezet. Na zijn pensioen in 2020 volgden Alma Mujanovic, Saskia Schuit en Marieke Vos hem op. Onderzoeker Selle van de Woude ging in gesprek met de lifecoaches, op zoek naar de belangrijkste leerpunten uit de Hengelose aanpak. Openhartig en enthousiast vertellen de life-coaches over hun werk; waar ze energie van krijgen, wat goed werkt, wat haalbaar is (en wat niet) en over hoe verder.

In interviews met 23-plussers zonder werk of opleiding klinkt het vaak direct en zonder nuance: de hartenkreet om een betere en vooral een ander soort begeleiding. Het is vooral het gebrek aan (oprechte) aandacht voor de persoon en zijn of haar persoonlijk verhaal, dat maakt dat deze jongvolwassenen zich niet werkelijk gesteund en verder geholpen voelen. Achter elke 23-plusser schuilt een persoonlijk verhaal, met daarin de reden waarom iemand is afgehaakt én aangrijpingspunten voor de weg terug. De jongvolwassenen klagen echter over 'one issue' gesprekken, bijvoorbeeld met de sociale dienst. "Het enige waar we het over hebben is of ik wel gesolliciteerd heb" aldus een van hen. Te vaak staan de regels (het systeem) centraal, niet de mens en zijn of haar verhaal. Wanneer er wel meer oog is voor de situatie van de jongere, gaan gesprekken veelal alleen over hun problemen. Ook de 'ik-weet-wat-goed-is-voor-jou'-benadering van veel professionals of de soms expliciete veroordeling door professionals maakt dat de jongvolwassenen zich niet gezien en gehoord, en onbegrepen en niet gesteund voelen.

Persoonlijk contact, van mens tot mens

Om het hele verhaal van de jongere te horen en te begrijpen is een integrale benadering nodig, waarin alle relevante aspecten aan de orde kunnen komen, of het nu wonen, financiën, werk, mantelzorg of psychische problematiek betreft. **Persoonlijk contact, van mens tot mens**, is daarbij een noodzakelijke voorwaarde. Het vraagt van professionals een uitnodigende, onderzoekende houding, in plaats van een verplichtende, veroordelende houding. Zoals een medewerker van een succesvolle aanpak elders in het land verwoordde: "De boodschap is niet: jij zult. Maar: kan ik iets voor je doen?... We komen niet controleren, maar laten zien dat we er voor ze zijn. Zo houd je ook de regie daar waar die hoort." Rob denkt er precies zo over: "Deze jongeren krijgen alleen nog maar te horen dat ze van alles moeten. Mijn boodschap is

juist dat niets in mijn aanbod verplicht is... Ik nodig ze uit en bied mijn hulp aan." Dat Rob zelf ook veel meegemaakt heeft, helpt hem deze jongvolwassenen niet te veroordelen: "Ik kom ook van de straat. Wat zij gedaan hebben, heb ik ook gedaan. Ik dweep daar niet mee naar de jongeren maar het maakt wel dat ik zo kan reageren dat zij zich begrepen voelen." Robs non-conformistische instelling, hij valt bijvoorbeeld op door zijn kledingkeuze, waarden veel van de jongvolwassenen. De 23-plussers uit het onderzoek vertelden ons dat het belangrijk is dat professionals ook meer van zichzelf 'als mens' laten zien. Authenticiteit draagt bij aan het wederzijds vertrouwen. En authentiek is Rob

Waar is het jou als lifecoach om te doen?

"Zoeken naar het positieve in hun leven, als aangrijpingspunt voor de toekomst, dat is wat me drijft," vertelt Marieke. De jongvolwassenen die vanuit diverse hoeken, zoals vanuit W&I, Wmo, Jeugd of RMC, aangemeld worden, hebben vaak al veel mee gemaakt. *"Vergis je niet, voor veel van deze jongeren geldt dat ze al flink wat deuken opgelopen hebben; ze hebben vaak een negatief zelfbeeld."* Deze jongeren helpen om weer succeservaringen op te doen, daar is het de lifecoaches om te doen. **Kleine stapjes vooruit**, of het nu gaat om opleiding, werk, wonen, gezondheid of bijvoorbeeld financiën. En die kleine stapjes waarden. *"Bij een jongere die geïsoleerd leeft, is het al echt winst als hij of zij de kamer uitkomt."*

Vaak hebben de jongvolwassenen die door de lifecoaches begeleid worden problemen op meerdere leefgebieden. Niet zelden is hun problematiek stevig en complex. *"Pas als we écht weten wat er speelt in hun leven, kunnen we een perspectief ontwikkelen dat kansrijk is."* Willen deze jongvolwassenen openhartig vertellen over wat er speelt, moet eerst het vertrouwen van de jongere in de lifecoach groeien. *"Dat ze het vertrouwen krijgen dat ik er echt voor ze ben. Dat we er zijn om ze te helpen. Dat ze alles mogen vragen, alles mogen zeggen."* Hoe kun je dat vertrouwen laten ontstaan, laten groeien? Alma vertelt over haar persoonlijke ervaring toen ze in 1992 als vluchteling in Nederland terecht kwam. *"Zoals mensen toen met mij omgegaan zijn, zo wil ik ook met deze jonge mensen omgaan."* Hoe zou je deze omgang typeren? *"De tijd nemen voor mensen, aandacht hebben voor hun eigen, persoonlijke verhaal... echt horen wat mensen zeggen."* Ook in de verhalen van Marieke en Saskia horen we dezelfde elementen terug: tijd en ruimte, oprechte interesse, aandacht voor het persoonlijke verhaal, contact van mens tot mens.

Wat hebben jullie nog meer geleerd over wat waardevol is, wat werkt?

Saskia: "Als moeder zie ik bij mijn eigen kinderen hoe belangrijk een netwerk voor hen is. Veel van de jongvolwassenen die we begeleiden hebben amper een sociaal netwerk. Ook kan het zijn dat er thuis veel problemen spelen, ouders bijvoorbeeld de handen vol hebben aan zichzelf." Saskia vertelt over Mark (23). Zijn moeder is een aantal jaren geleden overleden; met zijn vader heeft al een poos geen contact meer. "Ik voel aan hem dat hij het heel fijn vindt dat hij bij mij terecht kan als er dingen spelen. Laatst kwam hij bij me vanwege een huurachterstand. We hebben het samen in kaart gebracht en nagedacht over wat te doen. Dat gaf hem rust." **Dat er iemand voor je is, bij wie je je verhaal kwijt kunt, die met je mee kan denken**, dat blijkt voor veel van deze jongvolwassenen waardevol. Iemand die nabij is, met wie je een kort lijntje hebt. "Ze mogen me op zondag appen, geen probleem." De lifecoaches - die zelf ook nog klantmanager zijn of dat in het verleden geweest zijn - geven aan dat ze in de rol van lifecoach dichterbij de jongvolwassenen staan dan in de rol van klantmanager. Of, beter gezegd, meer naast de jongvolwassenen staan. "Omdat je als klantmanager ook moet handhaven is het lastiger om een vertrouwensrelatie op te bouwen."

Zijn er nog meer verschillen in benadering tussen de lifecoach en de klantmanager?

"Als klantmanager heb je een duidelijke opdracht en een duidelijke boodschap: de klant moet zo snel mogelijk weer aan het werk. De boodschap 'je moet iets' werkt bij deze jongvolwassenen écht niet. Dan haken ze af, raak je ze kwijt. Ze horen al zo vaak dat ze iets moeten... Als lifecoaches is onze boodschap richting deze jongvolwassenen: **'Wat heb je nodig, van mij, om verder te komen? Wat zijn je interesses? Zullen we samen onderzoeken wat daarin haalbaar is?'** Daarin wijkt de benadering van de lifecoaches wezenlijk af van die van de klantmanagers. "Natuurlijk, ook bij deze jongvolwassenen kan werk een deel van de oplossing zijn, maar het is nooit het hele verhaal. Als je geen oog hebt voor de andere problemen die er spelen, wordt de jongere er op de lange termijn niet beter van." Werken aan duurzame oplossingen, die zorgen dat de jongeren meer in balans komen, is wat de lifecoaches drijft. Voor de goede orde: de lifecoaches hebben ook een beduidend kleinere caseload dan de klantmanagers; en dus meer tijd en ruimte voor de jongvolwassenen. "Als klantmanager heb je minder tijd waardoor je meer de gebaande paden loopt. Bij mensen bij wie er geen sprake is van complexe problematiek is dat ook prima. Bij deze jongvolwassenen bij wie er vaak al zoveel aan de hand is, en die veelal een negatief zelfbeeld hebben, is maatwerk, waarbij dieper op de verschillende leefgebieden wordt ingegaan, wel echt nodig."

Het lijntje tussen 'er voor iemand zijn' en 'de problemen van een ander oplossen' lijkt me dun. Hoe zien jullie dat?

Alma: "Ik kan niet alles oplossen. Vroeger had ik die neiging wel; inmiddels heb ik geleerd dat dat niet kan. En dat ik dat ook niet moet willen." **De lifecoaches gaan naast de jongvolwassene staan, maar – zo benadrukken ze – nemen het niet over.** Ze helpen de jongeren vooral om zelf te bedenken wat hun volgende stapje kan zijn. "We onderzoeken het verhaal van de jongere, stellen vooral vragen en proberen weg te blijven van het geven van adviezen." Het doel is en blijft om de regie bij de persoon zelf te brengen en te houden. "Dat vraagt van ons dat we heel bewust zijn van wat er bij ons zelf gebeurt wanneer we luisteren naar het verhaal van de jongere. Welke overtuigingen heb ik bijvoorbeeld over wat goed zou zijn voor hem of haar? Kan ik zien dat dat mijn overtuigingen zijn, en dat dat niet per se het beste is voor de jongere?" Behalve bij het oplossen van problemen, proberen de lifecoaches de jongeren te helpen bij het voorkomen ervan. "Vanuit onze ervaring weten we welke problemen kunnen gaan spelen als een jongere bepaalde stappen gaat zetten. Daar kun je het dan van tevoren al met hem of haar over hebben. Dat maakt de kans groter dat als deze problemen inderdaad optreden hij of zij deze weet te overwinnen."

Wanneer eindigt jullie begeleiding eigenlijk?

In principe eindigt onze begeleiding rond hun 27^e levensjaar. De lifecoaches onderzoeken dan of de steun en begeleiding door iemand anders overgenomen kan worden, bijvoorbeeld door JIM, of door de klantmanager. "Overigens word ik nog steeds wel gebeld door jongeren bij wie mijn begeleiding al wel gestopt is."

Waarin komt jullie aanpak denken jullie overeen met die van jullie voorganger Rob? En waarin verschilt die?

De oprechte interesse, de persoonlijke aandacht, de nabijheid waren ook kenmerkend voor hoe onze voorganger (Rob Rekers) de jongeren benaderde. Verschillen zien we met name in de ondersteuning die ingezet wordt. "Wij differentiëren meer als het gaat om de inzet van trajecten." **Duidelijk is dat de lifecoaches gedreven zijn om die ondersteuning te vinden die het beste aansluit op de behoefte van de jongere.** "In de periode dat we nu werkzaam zijn als lifecoaches hebben we veel nieuwe vormen van ondersteuning ontdekt. We hebben echt een hele grote toolbox en een groot netwerk aan professionals en vrijwilligers... De sociale kaart van Hengelo benutten, die opdracht hebben we ook mee gekregen van de wethouder." De lifecoaches doen graag een beroep op hun netwerk.

“Als het gaat om het vinden van werkplekken of werk-ervaringsplekken bijvoorbeeld, doen we graag een beroep op de expertise en het netwerk van de werkcoaches, participatiecoaches en jobcoaches, de arbeidsdeskundigen e.a. Ook gaan we als lifecoach regelmatig mee naar een gesprek bij bijvoorbeeld een opleiding, traject of therapeut.” Andersom weten partners de lifecoaches ook vaker te vinden, ook met de vraag om even mee te denken.

Wat is de impact (geweest) van de coronamaatregelen en hoe hebben jullie daarin je weg gevonden?

Het heeft de lifecoaches vooral belemmerd in het persoonlijke, face to face contact met de jongvolwassenen. *“Sommige jongeren hebben daar zelf erg behoefte aan; het is vervelend als je daar dan niet aan tegemoet kunt komen. Tegelijkertijd hebben we ervaren dat bij veel jongeren het contact via de app prima verloopt.”* *“Lastig was het ook bij jongeren die de neiging hebben juist het contact te mijden. Daar zou je liever ook face to face mee afspreken.”* Vanwege de coronamaatregelen zijn diverse trajecten gestopt. Met name groepsactiviteiten, zoals de kookgroep, zijn niet meer mogelijk. Verder maken de coronamaatregelen het bijvoorbeeld moeilijker om werkgevers te vinden die deze jongvolwassenen een kans willen bieden.

Rob werkte als fulltime lifecoach 'alleen', jullie zijn met z'n drieën? Maakt het uit?

“Omdat Rob fulltime werkzaam was als lifecoach was hij zichtbaarder. Los daarvan, Rob was een fenomeen. Heel veel mensen kenden hem. Onze bekendheid is minder vanzelfsprekend, daar hebben we echt in moeten investeren. En dat zullen we de komende tijd blijven doen.” Het werken als een team heeft ook voordelen. *“We zijn een sterk team. We vullen elkaar goed aan, hebben veel respect voor elkaar. We hebben korte lijntjes, leggen elkaar situaties voor en denken mee over passend aanbod. Heb je hieraan gedacht? Of zou dit iets kunnen zijn? We merken dat we enorm leren van het sparren met elkaar.”* **Dat ze naar eigen zeggen de ruimte gekregen hebben van de leiding om te pionieren, en die ruimte nog steeds krijgen, is heel belangrijk.**

Hoe verder?

Het project loopt dan nu wel ten einde, gelukkig betekent dit niet het einde van deze aanpak. ***“We gaan absoluut verder op dit pad, we zien de meerwaarde voor de jongvolwassenen en de maatschappij en voelen ons gesteund.”*** De energie spat zowat van het scherm. De lifecoaches en hun werkwijze worden nu structureel ingebed. Ook blijft er gezocht worden naar mogelijkheden om de aanpak door te ontwikkelen. Een van de speerpunten de komende tijd is meer zichtbaar worden, meer bekendheid geven aan het werk van de lifecoaches. *“Dat men ons nog beter weet te vinden.”* Let wel: *“Waarbij we natuurlijk wel onze caseload moeten bewaken, zodat iedere jongere die we begeleiden kan blijven rekenen op onze tijd en aandacht.”* Maatwerk vraagt tijd!

Succesfactoren

Ten aanzien van de life-coach

- **Geduld. Geduld. En...Geduld.**

Dat zijn belangrijkste karaktereigenschappen waar een life-coach over moet beschikken. Ook moet de life-coach vasthoudend zijn en van een uitdaging houden. Minstens zo belangrijk is dat de jongvolwassenen voelen dat de life-coach niet oordeelt, wat er ook gebeurt.

- **Spreek duidelijk af wie hét aanspreekpunt is voor de jongvolwassene.**

Als bijvoorbeeld de Job-coach het logische aanspreekpunt is, dan blijft de lifecoach altijd op de achtergrond aangehaakt, zodat bij een terugval direct geschakeld kan worden.

- **De life-coach is altijd bereikbaar en beschikbaar.**

Dus ook buiten reguliere werktijden. Bovendien heeft de life-coach een ruime taakopvatting, zonder 'gekke Henkie' te zijn. Doen wat nodig is, daar draait het om. 'Dat doen we niet, omdat we dat nooit doen' is dan ook een uitspraak die je de life-coach nooit zult horen zeggen.

- **Zorg voor een werkbare 'administratie' (uiteraard rekening houdend met privacy).**

De life-coach is veel onderweg. Uiteraard is het belangrijk dat de activiteiten en uitgaven goed geregistreerd worden. Echter, vanuit de gemeente wordt op dit moment vanuit en met verschillende systemen gewerkt, wat bewerkelijk en tijdrovend is. De life-coach pleit dan ook voor een compact en overzichtelijk systeem, wat vooral werkbaar is, zodat hij vooral bezig kan zijn met de echte interactie met de jongvolwassene.

Ten aanzien van de jongvolwassenen

- **Volgen tot 27 jaar, ook als het goed gaat/ goed lijkt te gaan.**

Bij het RMC werden voortijdige schoolverlaters uitgeschreven als ze weer een opleiding gingen volgen, voor minstens 12 uur p/w werkten, 23 jaar werden of gingen verhuizen. Het krijgen van een baan of opleiding wil meestal nog wel lukken, maar die behouden vereist toch wat meer vaardigheden. Van de 22 deelnemers in het Perspectiefjaar waren er twaalf al eens in beeld bij het RMC. In onze pilot willen we jongvolwassenen in een jaar perspectief bieden. Binnen dit jaar zijn er al twee herplaatsten weer uitgevallen, waarvan er een weer in een traject zit. Voorstel is dan ook om de deelnemers in het Perspectiefjaar te blijven volgen tot hun 27ste jaar, opdat we direct weer kunnen inspringen als het op school of werk onverhoopt niet meer goed gaat.

- **Vasthouden en uitbreiden van de groepsactiviteiten.**

De groepsactiviteiten die opgezet zijn door de life-coach (zoals Life and Cooking en de fitness), blijken een groot succes. Ook RMC-jongvolwassenen doen hier aan mee. Door corona konden deze activiteiten helaas lange tijd niet doorgaan. Voorstel is om de groepsactiviteiten uit te bouwen en nieuw leven in te blazen. En daarbij afstemming te zoeken met de mogelijkheden in het voorveld.

Op gebied van het budget en financiering

- **Financiering van de randvoorwaarden (verhuizen, etc.)**

In een verstoorde of onveilige thuissituatie is het lastig om een goed dag- en nachtritme op te bouwen. Tijdens het traject zet de life-coach maximaal in op het verkrijgen van een goede thuissituatie. Dat wil zeggen helpen bij het vinden en inrichten van een woning. Vanuit het perspectiefjaar is hier geld voor beschikbaar. Ook voor bijvoorbeeld geschikte kleren voor een sollicitatiegesprek, of geld voor een fiets, zodat de jongvolwassene naar zijn of haar werk kan. Het gaat hier niet om grote bedragen, vooral ook omdat de life-coach samen met de jongvolwassene goed kijkt naar budgettering en samen vaak naar tweedehandszaken gaan. De resultaten tot nog toe laten echter wel zien dat je met deze relatief kleine bedragen grote verschillen kunt maken.

- **Zorg voor een goed overzicht van de beschikbare middelen**

Het door elkaar lopen van de budgetten van RMC en Perspectiefjaar maken de uitgaven ondoorzichtig. Daarnaast werden er ook betalingen gedaan vanuit de Participatiewet en andere gemeentelijke potjes. Een goed overzicht van beschikbare middelen helpt de uitvoering en uitwerking.

Op gebied van Samenwerking

- **Zorg voor een integrale benadering, zowel intern als extern**

In die begeleiding wordt gekeken naar alle leefgebieden om tot een integraal plan te komen. Dit betekent dat binnen de gemeente verschillende afdelingen nauw samenwerken, zoals Werk & Inkomen, schuldhulpverlening, Kickstart en WMO. Maar er wordt ook zeker samengewerkt met partners buiten de gemeente, bijvoorbeeld re-integratiebureaus, instellingen en onderwijs. De belangrijkste schakel is misschien wel het bedrijfsleven. We zoeken daarom ondernemers die maatschappelijk betrokken zijn en deze jongvolwassenen een kans (waarschijnlijk meerdere) willen geven. Bij het ontwikkelen van de juiste werknemersvaardigheden moeten we accepteren dat daarin fouten gemaakt gaan worden: te laat komen, beperkte sociale vaardigheden, snel ziek- of afmelden. In Hengelo hebben we het geluk dat we kunnen samenwerken met de Entree-makers, die vooral bij dit soort thema's een mooie brug vormen en kunnen bemiddelen tussen de maatschappelijk betrokken ondernemers en de life-coach/ de jongvolwassenen.

V. Voor wie?

Het Perspectiefjaar is bedoeld voor 'kwetsbare jongvolwassenen tussen de 23 en 27 jaar die aan de kant staan doordat ze school hebben verlaten zonder diploma of startkwalificatie voor de arbeidsmarkt'. In de bijdrage van Selle van der Woude heeft u al kennisgemaakt met Denise. Hieronder nog vier uiteenlopende verhalen van 'onze' jongvolwassenen. Wie zijn ze en waar lopen ze tegenaan?

...en hoe is het nu met Denise?

In het begin van deze uitgave maakte u kennis met Denise. Na een aantal weken zitten Saskia en Denise opnieuw om tafel. Denise vertelt dat ze toch niet alleen voor de kinderen wil zorgen. Ze wil haar kinderen meegeven hoe belangrijk werk is. In haar eigen familie was haar vader de enige die werkte; Denise wil dit patroon doorbreken. Een opleiding, dat wil ze niet meer, maar werken in de schoonmaak bij mensen thuis wel.

Om te kunnen bepalen wat mogelijk is, is het wel belangrijk te weten wat haar belastbaarheid is. Denise is echter nog niet naar de fysio geweest. Saskia spreekt met Denise af dat ze een eerste afspraak met de fysio maakt en dat ze op zoek gaat naar werk.

Dat laatste valt haar echter niet mee. Ze kan productiewerk gaan doen of gaan schoonmaken bij bedrijven maar dat is niet wat ze wil. Ze besluit alsnog te gaan studeren. Ze start met de voltijd opleiding zorg mbo2. Omdat ze dan ook studiefinanciering ontvangt wordt haar bijstandsuitkering beëindigd. Saskia helpt haar in deze periode met heel praktische zaken zoals bij de inschrijving voor de opleiding, het tijdig aanvragen van studiefinanciering en het tijdig aanvragen bijzondere bijstand voor de eigen bijdrage kinderopvang. Omdat Denise moeite heeft zich aan afspraken te houden, adviseert Saskia haar ook om een bewindvoerder in te schakelen. Wat ze ook doet.

Eind oktober 2021 laat Denise aan Saskia weten te willen stoppen met de opleiding. De combinatie met de zorg voor haar kinderen valt haar zwaar; ze is tot laat in de avond bezig met haar huiswerk. Saskia adviseert Denise om in gesprek te gaan met haar studieloopbaanbegeleider, de situatie uit te leggen en te vragen of er een mogelijkheid is om de opleiding te vertragen. Tijdens dit gesprek blijkt het ROC, waar men helemaal niet wist dat ze alleenstaand ouder is, hier echt wel rekening mee te willen houden. Ze krijgt de mogelijkheid om tijdens de les al huiswerk te maken, bij haar stage zal rekening gehouden worden met de opvang van haar kinderen en ze krijgt indien nodig meer tijd om een toets te maken. Dit gebaar vanuit de opleiding maakt dat Denise toch haar opleiding wil vervolgen.

Momenteel zit Denise weer thuis; ze is gestopt met de opleiding. Door verschillende omstandigheden, waaronder het overlijden van haar vader. Ook nu helpt Saskia haar met praktische zaken. Zo wijst Saskia haar erop dat de bijstandsuitkering pas in kan gaan als ze daadwerkelijk uitgeschreven is uit de opleiding. Behalve met praktische zaken, gaat Saskia ook het gesprek aan over hulp bij het verwerken van het verlies van haar vader en (eerder) haar moeder. Een eerder advies van Saskia om een doorverwijzing naar de praktijkondersteuner te regelen, heeft Denise niet opgepakt. Bij doorvragen blijkt dat ze bang is om dezelfde diagnose als haar moeder te krijgen. Haar moeder was kwetsbaar voor psychoses en ook depressief. Door er samen over te praten, en haar zorgen hierover te herkennen en erkennen, is er bij Denise ook ruimte ontstaan om er anders naar te kijken. Het besef dat zij niet haar moeder is. Denise gaat alsnog naar de huisarts.

Saskia blijft blijft in gesprek met haar om te bekijken welke stappen mogelijk zijn.

Vanwege verzuim is **Dave** zes jaar geleden uitgeschreven bij de AKA. Het lukt hem niet om zelf aan het werk te komen en hij wordt via het RMC geplaatst bij De Opstap. Hij krijgt een arbeidstraining, maar komt slechts een paar keer opdagen. De meeste afspraken zegt hij af: ziek, verslapen, geen fiets, geen geld, diverse overleden oma's enz. In de vijf jaren die volgen gaat Rob elk half jaar op huisbezoek. Dave vindt het prima zo. Hij kan uitslapen, gamen, chillen en wat dealen voor de inkomsten. Bij het laatste halfjaarlijkse huisbezoek, nu een jaar geleden, wil hij graag aan de slag. Hij is wakker geschud door een politie-inval, waarbij hij wonder boven wonder buiten schot blijft. Rob heeft hem direct in de auto gezet en hem in een traject gezet bij De Opstap 2.0. Hij krijgt een fiets, begint met een training en doet heel goed mee. Hij is er altijd en heeft het bij De Opstap naar zijn zin. Na de cursus 'Werk In Zicht' komt er als beroepskeuze Schilder naar voren. We plaatsen hem bij een schilder en hij doet het daar heel goed. Na een half jaar stapt hij, met behoud van uitkering, over naar een ander schildersbedrijf via een arbeids-overeenkomst met loonkostensubsidie. En hij is begonnen met de bbl-opleiding.

Tamara, psychisch kwetsbaar, is al lang in beeld bij de lifecoaches, eerst bij Rob, later bij Marieke. Rob hielp haar aan een nieuwe woning. Rob: *"Ze zat in een zeer slechte woonsituatie (rommel, vies en drugs). Stages en opleiding waren gedoemd te mislukken. We hebben haar verhuisd en geholpen met de inrichting. Toen ze echt een fijne plek had gevonden, kon ze pas echt bezig met een volgende stap. Bovendien hebben we vervoer geregeld, zodat ze naar haar opleiding en werkplek kan komen".* *"Daarmee was een belangrijke basis gelegd"* aldus Marieke die het stokje van Rob overneemt. Er blijkt echter meer nodig, zeker als het gaat om werk: nog steeds komt ze bij nieuwe baantjes niet opdagen of stopt ze er al snel weer mee. Marieke probeert te ontdekken wat er werkelijk aan de hand is. Haar onzekerheid blijkt Tamara parten te spelen: *"Ze begint er niet werkelijk aan uit angst om te falen"*. Wanneer Marieke met haar praat over haar interesses, vertelt Tamara dat ze eigenlijk al heel lang de wens heeft om een opleiding te volgen. Maar dat ze ook dit niet aandurft. Marieke organiseert een gesprek met een externe opleider die via een maatwerktraject invulling geeft aan haar opleidingswens. Het is een intensief traject van drie jaar met veel ondersteuning en intensieve begeleiding. Dat blijkt goed te werken. Tamara is erg enthousiast over haar eerste stage, houdt het goed vol en rondt deze stage van drie maanden succesvol af. Met meer zelfvertrouwen start ze aan haar volgende stage, en ook nu met succes: aan het einde van de stage krijgt ze een contract aangeboden! Tijdens haar opleiding behaalt ze ook meerdere certificaten. Naast deze opleiding doet Marieke een beroep op een sportcoach om te werken aan Tamara's zelfvertrouwen. Ook vanuit de gedachte dat als er dingen spelen de sportcoach dit tijdig kan signaleren.

Nu, amper een jaar verder, heeft Tamara alweer een half jaar een baan van maar liefst 38 uur per week, en dit gaat goed! Ook heeft ze onlangs haar rijbewijs gehaald. Ze is trots op zichzelf; dat heeft ze lang niet durven zeggen. Ze straalt als ze erover vertelt. Marieke kiest er samen met Tamara voor om de begeleiding door de sportcoach voorlopig te continueren. Er zijn nog steeds factoren die Tamara kunnen belemmeren. Marieke houdt zelf ook vinger aan de pols. Ook de ondersteuning vanuit de opleiding blijft aanwezig. Dat de ondersteuning en begeleiding aanwezig blijft geeft Tamara rust.

Charley is gestopt met de opleiding Administratief Medewerker en heeft dringend hulp nodig bij wonen, financiën en gezondheid. Voor het opbouwen van een werk-studieritme is Charley geplaatst bij De Opstap. We nemen een capaciteitentest en persoonlijkheids-onderzoek bij hem af. De capaciteitentest laat zien dat een niveau-2 opleiding tot de mogelijkheden behoort en op grond van zijn psychische situatie krijgt hij psychologische hulp. Een jongvolwassenenwerker van Wijkkracht helpt hem met zijn dag- en nachtritme en eetgewoonte. Een half jaar gaat het goed. Charley pakt de opleiding weer op, maar na een maand schrijft hij zich uit. Het gaat weer slechter met Charley. Kickstart, Wijkkracht en de psycholoog pakken de hulpverlening weer op en hij krijgt een uitkering. Het lijkt goed te gaan en ik plaats Charley bij het project 'Kansrijker met Sport' (KMS). Hij vindt het daar leuk, de beweging is goed voor hem, maar dat project is slechts anderhalve dag in de week. Charley wil toch weer graag de administratieve richting op, maar daar is op zijn niveau nauwelijks werk in te vinden. Hij switcht op mijn advies naar de richting Transport & Logistiek. Na een heftruckcursus kan hij een maand stage lopen en is de bbl-plek rond. Hij begint met de opleiding, maar vanwege verzuim en te laat komen wordt hij verwijderd van de opleiding en ontslagen op de werkplek. Terug bij af. Ook op een nieuwe bbl-plek in Enschede wordt hij na enkele weken ontslagen. Hij is depressief en komt de deur niet meer uit. Life-coach Rob gaat regelmatig op huisbezoek en spreek steeds een huisgenoot, maar krijg Charley zelden te spreken.

Na lange tijd kreeg Rob hem eindelijk te spreken. Hij trof Charley aan als zwerver in zijn hol, lang haar en lange baard helemaal verstopt tussen de lege pizza-dozen en andere verpakkingen. Charley lag inmiddels letterlijk een jaar in bed. Dat kon omdat het UWV een fout had gemaakt en hij onterecht WW had gekregen. Dat was drie maanden stopgezet, waardoor Charley ook geen huur meer betaalde. Van zijn (zeer coulante) huisbaas kreeg hij nog een kans om actie te ondernemen. Daarom wilde hij weer met Rob aan de slag. Geknipt en geschoren kon hij bij De Opstap 2.0 in de computerwerkplaats aan de slag met computers. Dat wilde hij heel graag. Zo begon hij weer te werken aan zijn verstoord dag- en nachtritme. Via BudgetAlert kreeg Charley ondersteuning bij zijn studie- en huurschuld. Aanvullend kreeg Charley een fiets, zodat hij naar zijn afspraken kon en heeft hij meegedaan met Life and Cooking en wil aan de gezamenlijke fitness gaan meedoen. Charley is ontzettend blij dat Rob hem is blijven opzoeken en wil er (weer) wat van maken.

Femke is met verschillende opleidingen gestopt, het laatst met ICT. Ze wilde graag webdesigner worden. Er is Asperger gediagnostiseerd. Femke was er van overtuigd dat ze als allround webdesigner aan de slag zou kunnen. Echter certificaten op niveau 3 bleken voor haar niet haalbaar en stages in die richting zijn niet van de grond gekomen. Op haar verzoek is er een capaciteitsonderzoek gedaan met een beneden gemiddelde uitslag. Meestal eindigde een gesprek met haar in tranen. Begin 2018 is Femke bij De Opstap 2.0 gestart. Daar kwam ze graag, ook omdat ze een half jaar stage mocht lopen bij ICT-bedrijf Netgemak, waar ze bezig kon zijn met webdesign. Gaande weg werd echter steeds meer duidelijk dat er niet meer in zat dan dagbesteding. Telkens als we het hadden over uitbreiding of andere bezigheden dreigde ze af te haken: ziekmelden, agressie, en emotie. Toen Femke met life-coach Rob de stap maakten naar de WMO leek er een last van haar schouders te vallen. Inmiddels heeft ze zich ook aangemeld voor begeleid wonen.

Gemeente
Hengelo

www.hengelo.nl